

Hanna Kapanen & Leena Svinhufvud

Tulevaisuuden museo - Näyttelykävijät pohtimassa Designmuseon tehtäviä ja merkitystä

Museokävijää kutsuttiin vuoropuheluun Designmuseon kokoelmien 140-vuotisjuhlanäyttelyssä kesällä 2013. Kerromme tässä artikkelissa taiteen tohtori, lasitaiteilija Outi Turpeisen johdolla toteutetusta osallistavasta Tulevaisuuden museo -installaatiosta. Installaation avulla halusimme avata museon sisällä käytävää keskustelun museokokoelmien tulevaisuudesta yleisölle.

Toisia tarinoita -näyttely manifestoi vuonna 1873 perustetun Taideteollisuusmuseon kokoelman moninaisuutta ja rikkautta. Designmuseo on vuodesta 2002 lähtien tarjoillut eri aikoina erilaisia käsityksiä siitä, mitä muotoilu on. Kokoelmien muodostumiseen ovat vaikuttaneet esimerkiksi museon kytkös teollisuuteen ja alan koulutukseen, muotoilija-ammattikunnan arvot, käsitykset hyvästä mausta sekä yleisemmin osallistuminen kansalliseen projektiin yhtenä taiteen ja kulttuurin alueen toimijana.ⁱ Juhlanäyttely tutki 140 vuoden aikana karttunutta kokoelmaa erilaisten teemojen avulla nykyhetkestä käsin. Vaikka juhlanäyttelyä ei rakennettu kronologian varaan, kyse oli historiallisesta katsauksesta ja nykyhetken tulkinnasta siitä, mitä Designmuseon kokoelmat edustavat. Toisin kuin muualla näyttelyssä, viimeiseen näyttelyhuoneeseen ei aseteltu museoesineitä vitriineihin tai podiumeille.

Halusimme päättää näyttelyn avoimesti ja kohdistaa kysymyksen museon tulevaisuudesta yleisölle. Tulevaisuuden museo -installaation idea syntyi Outi Turpeisen ja Designmuseon näyttelytyöryhmän keskusteluissa. Museon puolesta lausuttiin toive saada kävijöiltä näkemyksiä ja ehdotuksia ja taiteilija lähti miettimään, miten vuorovaikutus voidaan toteuttaa. Outi Turpeinen näki installaation kannanottona yhteistyön lisäämiseksi museoiden ja taiteilijoiden välillä. Turpeisella oli kokemusta työskentelystä museokokoelmien parissa sekä taiteilijana että opettajana ja hän pitää museokokoelmien käyttöä hedelmällisenä muotoilijan työssä:ⁱⁱ “Ideana oli se, että museo ei kerro, mikä on tulevaisuuden museo, vaan esittää sen sijaan avoimesti kysymyksen yleisölle. Installaatio itsessään ehdotti muutamia malleja museoiden roolista tulevaisuudessa - esim. museon arkistojen käyttöä osana nykymuotoilua ja taidetta. Tila myös muuttui näyttelyn aikana, jolloin se ei ollut staattinen “museo”, vaan taiteellinen installaatio, johon yleisö voi osallistua.”

Mihin tarvitaan museokokoelmia? Tekstiilitaiteilija Sanna Majander työsti kysymyksen kierrätystekstiilistä. (Kuva Designmuseo.)

Installaation ytimessä olivat siis kysymykset. Kysymysten sisältö tuli museon henkilökunnalta. Yhteisten kokousten ja sähköpostikeskustelujen avulla listasimme ajankohtaisia ja erityisesti juhlanäyttelyyn liittyviä kysymyksiä. Eniten mietitytti museon muuttuva asiantuntijan rooli sekä toisaalta yleisön toiveet siitä, mitä esineitä halutaan kohdata museossa ja millä tavalla. Onko perinteiselle objektinäyttelylle tarvetta? Minkälainen ja kenen tuottama tieto on tärkeää museokävijälle? Yli neljänkymmenen vaihtoehdon joukosta valittiin kuusi kysymystä Outi Turpeisen installaatioon.

Installaatiossa kysymykset olivat materiaalisia, esteettisiä objekteja, jotka olivat sijoitettuina seinälle, lattialle ja katosta roikkumaan. "Materiaaliset kysymykset" viittasivat muotoilumuseon kokoelmaesineiden klassisiin materiaalipohjaisiin aloihin: keramiikka, lasi, puu, metalli, tekstiili ja graafinen suunnittelu. Niiden ilmeestä ja muodosta vastasivat mukaan kutsutut taiteilijat. Outi Turpeisen lisäksi kysymyksiä muotoilivat tekstiilitaiteilija Sanna Majander, kuvanveistäjä Merja Ranki ja korutaiteilija Janne Hirvonen sekä puuhuonekaluyritys Nikari Oy ja graafinen suunnittelutoimisto Dog Design.

Turpeinen suunnitteli tilaan seinää kiertävän arvoituksellisen mustavalkoisen maisemahorisontin, josta pystyi erottamaan fragmentteja designesineistä - kenkä, valaisin, lasimaljakon muoto. Horisontin aineisto oli valittu museon kuva-arkiston valokuvista. Tilassa oli kaksi designsohvaa, joihin saattoi istua levähtämään ja pohtimaan. Ajatuksia pois museotilasta johdatteli myös äänimaisema, lokin kirkunaa avarassa ulkotilassa.

Tulevaisuuden museo -installaatio Designmuseumissa. Maisemahorisontin toteutti tarrana digitaalisen kuvankäsittelyn toimisto BEE2 Oy ja seinälle projisoitujen tekstien teknisestä toteutuksesta vastasi Rasmus Vuori. (Kuva: Rauno Träskelin)

Kävijöiden viestit nousivat lokin siivillä lentoon

“Ota siis rento asento, asetaudu divaaniin ja vastaa muutamaan kysymykseen. Mikä on sinun mielestäsi tulevaisuuden Designmuseum? Mitä sinä haluaisit museon olevan? Vastauksia projisoidaan kaupungin horisontin yllä liitävän lokin muotoon!”

Ajatuksena oli se, että kävijät olivat nähneet mitä moninaisimpia muotoiluesineitä sisältävän näyttelyn ennen kuin he vastasivat museon esittämiin kysymyksiin. Kommentit kirjattiin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi perinteiseen kyselylomakkeeseen, jonka sai tiputtaa arkkumaiseen “äänestyslippaaseen”. Vastaukset kerättiin säännöllisesti, ja museo-oppaat valikoivat joukosta erikielisiä kommentteja, jotka ajettiin tietokoneohjelmaan. Valikoidut vastaukset projisoitiin maisemahorisontin päälle lentävän linnun muotoisina, eli ne olivat kävijöiden luettavissa samassa tilassa, jossa he voivat miettiä omia vastauksiaan. Näyttelyn alussa lintuja oli vähän ja lopussa paljon.

Kysymyslomakkeessa puhuteltiin kävijää näin: “Osallistu Tulevaisuuden museon tekemiseen vastaamalla kysymyksiin. Parhaat vastaukset projisoidaan osaksi installaatiota.” Vastaukset pyydettiin lyhyesti - noin viisi sanaa - jotta ne oli helppo siirtää projisointiin mahdollisimman vähällä muokkauksella. Kuusi kysymystä olivat:

1. Mikä museossa on tärkeää?
2. Mikä on Designmuseon tehtävä tulevaisuudessa?
3. Mihin tarvitaan museokokoelmia?
4. Mihin sinä tarvitset Designmuseota?
5. Kuka saa tulkita ja tuottaa tietoa museokokoelmista?
6. Minkälaista tietoa museoesineistä sinä haluaisit?

Kyselylomakkeita täytettiin varsin mukava määrä: saimme 606 vastausta englanniksi, 251 suomeksi ja 42 ruotsiksi. Kävijöitä näyttelyssä oli kaikkiaan 23 550, eli 3,8 % kävijöistä palautti lomakkeen.

Englanninkielisten vastausten määrä kertoo siitä, että Designmuseossa käy paljon turisteja kesäkaudella. Tuloksena oli kaikkien varsin laaja valikko erilaisia näkemyksiä. Samaan kysymykseen vastattiin hyvin eri tavoin ja kokonaisuus on aivan huikea. Seuraavassa käymme läpi vastauksia ja pääset lukemaan otteita kiinnostavista vastauksista!

Vastaukset kysymykseen **Mikä museossa on tärkeää?** tuntuvat peilaavan kokonaisuutena nykymuseoiden laavaa toimintaa. Historian säilyttäminen ja esittäminen ovat joidenkin vastaajien näkökulmasta museoiden ydintoimintoja, sieltä etsitään tietoa ja siellä halutaan oppia asioita. Museot ovat myös paikkana ja tiloina merkityksellisiä. Museo on “arjen pakopaikka”, sieltä haetaan iloa, nautintoa ja viihtymistä, mutta myös elämyksiä ja oivalluksia sekä innostusta. Kävijöiden suuret odotukset museosta tiedon tuottamisen auktoriteettina heijastuvat vastauksiin - toivottiin esimerkiksi “laajoja, uudenlaisia näkökulmia”. Myös tiedon saavutettavuutta pidettiin tärkeänä.

“Kehityksen kaaren näkyminen; näyttää mistä olemme tulleet ja mihin menossa”

“To teach something new and make you think and wonder”

“Inspiraatio, ajatusten ja tunteiden herättäminen ja niiden esille tuonti; haastaa ajattelemaan”

“Getting excited about learning”

“Museums should tell stories”

“Easy to understand, friendly to all ages”

“Quiet resting place”

“Well written information and good collection”

“Öppet för alla”

Entä **Mihin tarvitaan museokokoelmia?** Tähänkin kysymykseen vastattiin hyvin eri tavoin. Monissa vastauksissa arvostetaan museokokoelmien perinteistä funktiota aineistona, jonka avulla voidaan tutkia ja toisaalta esittää kulttuuria. Tärkeänä pidettiin kokoelmiin liittyvän tiedon saavutettavuutta ja avoimuutta, jotta mahdollisimman moni voi oppia muotoilusta. Vahvoilla oli myös ajatus kokoelmista inspiraation ja luovuuden lähteenä. Museokokoelmien ajateltiin tarjoavan tietoa, joka luo pohjaa tulevalle ja voi edesauttaa uusien luovien innovaatioiden syntymistä. Kokoelmat näyttäytyivät myös yhteisenä, ihmisiä yhdistävänä kulttuurisena pääomana, jolla on mahdollisuus lisätä hyvinvointia. Kokoelman avulla on mahdollista hahmottaa ajankulua sekä ymmärtää erilaisia prosesseja.

“Avaimiksi menneeseen ja tulevaan”

“Tiedon, taidon ja kulttuurin säilyttämiseen”

“För att lära känna vår kultur”

“Till forskning”

“Jotta historiasta saisi tietoa katsomalla eikä vain lukemalla”

“To show the diversity that exists”

“Herättämään ajatuksia”

“Viihdyttämään katsojaa”

“For joy and surprise”

“Education, inspiration, pride”

“To understand context and connections”

“People can hold to something – humanity as a whole”

“Past pathways as roots for future”

“To inspire the future useful design”

Kysymys **Kuka saa tulkita ja tuottaa tietoa museokokoelmista?** nosti esille selvästi vastakkaisia näkemyksiä - ehkä odotetustikin. Joidenkin vastaajien mielestä tehtävä kuuluu asiantuntijoille, joita olivat esimerkiksi “museon työntekijät, historioitsijat” tai vaihtoehtoisesti muut ammattilaiset, esimerkiksi kuraattorit tai muotoilijat. Toiset taas vastasivat, että muutkin voivat osallistua tiedon tuottamiseen, myös museokävijät. Asiantuntijoiden tuottaman tiedon luonteeseen otettiin kantaa saavutettavuuden näkökulmasta, tiedon haluttiin olevan helposti lähestyttävää ja jopa huumorin suodattamaa. Tunnuttiin kaipaavan vuoropuhelussa muotoilukentän ja kävijöiden kanssa syntyneitä tietoja. Monet pitivät muotoilijalähtöistä tai muotoilijan tuottamaa tietoa kiinnostavana ja tärkeänä - suunnittelijan omaa ääntä kaivataan siis museokokoelman yhteyteen. Vastausten perusteella kävijöistä usea näyttäytyy varsin aktiivisina museokävijöinä. Tuntuu siltä, että “yleisö” on jo ottanut roolin niin tiedon tulkitsijana kuin tuottajanakin. Eräs vastaaja nimitti tätä hauskaasti museokävijän jokamiehenoiseudeksi.

“Alla! Tanken är fri”

“Kuka vaan, mutta vastuullisesti”

“People with vision”

“Art students”

“Anyone. We all have knowledge of design.”

“Experts with a sense of humour”

“Asiantuntijat kuunnellen yleisöä ja muotoilijoita”

Kysymykseen **Minkälaista tietoa museoesineistä sinä haluaisit?** toiset vastasivat kuvailemalla tekstien tyylilajia, esimerkiksi “mielenkiintoista ja hauskaa tietoa”. Toiset taas kertoivat, mitä tietoa he halusivat saada. Monille vastaajista oli tärkeää saada tietoa esineen kontekstista tai arvosta, mutta yhtä lailla toivottiin tietoa esimerkiksi valmistusprosessista tai tekijän ajattelusta. Siihenkin otettiin kantaa, missä muodossa tietoa haluttiin saada. Esimerkiksi toiveena lausuttiin lyhyet esittelyt museossa ja syventymisen mahdollisuus jälkikäteen internetissä. Myös rohkeita ja uusia näkökulmia toivottiin sekä vahvistusta omille näkemyksille. Tämä tuntuu kertovan siitä, että näyttelyiden odotetaan puhuttelevan kävijää, herättävän hänessä jotakin. Haluttiin myös perusteluja ja tietoa siitä, miksi tietyt esineet on valittu esille museoon.

“Helppoa, kattavaa ja lyhyttä”

“Varför är de viktiga och unika; varför de finns på museet”

“How they were made”

“What inspired them and what they inspired in return”

“Haluan tietää kaiken!”

“Bara titta ger mig min information”

“Tarkkaa, mutta myös hauskoja ja mielenkiintoisia detaljeja”

“Niiden merkityksistä”

“Tarinoita esineiden takana”

“Ajatuksella koottuja näyttelyitä”

“Miksi ne ovat museossa”

“Rohkeita näkökulmia, tulkintoja”

Osassa vastauksissa kysymykseen **Mikä on Designmuseon tehtävä tulevaisuudessa?** museon rooli nähtiin melko perinteisestä museomielikuvasta käsin: Designmuseon tehtäviksi mainittiin muun muassa suomalaisen muotoilun historian tallentaminen ja sen esittäminen yleisölle. Toisissa taas museo haluttiin nähdä uutta luovana suunnannäyttäjänä ja keskustelun herättäjänä. Sen tulisi haastaa yleisöään ja kartoittaa muotoilun kenttää kysyen, mitä kaikkea muotoilu on ja voi olla. Museon odotettiin tunnistavan tulevaisuuden klassikot jo tänään ja keräävän kokoelmiinsa sen, mikä on säilyttämisen arvoista nykyhetkessä. Tehtävinä mainittiin myös muotoilun lukutaidon lisääminen. Museolla nähtiin siis myös rooli opettamassa ja kasvattamassa yleisöä arvostamaan ja arvioimaan muotoilua omista lähtökohdistaan.

“Virkistää ja innostaa”

“Opastaa, neuvoa, näyttää, kannustaa”

“Osallistua ihmisten arkipäivään”

“Keep history and design alive”

“Show extraordinary in the ordinary”

“Bring good design to everyone”

“Att bevara och samtidigt ifrågasätta”

“Att hålla samlingarna uppdaterade”

“To be bridge between past and future”

“Asking us what is design”

“Säilyttää designin historiaa, ja osata nähdä mikä nyt ja tulevaisuudessa on historiaa, säilyttämisen arvoista”

Mihin sinä tarvitset Designmuseota? Näiden vastausten perusteella Designmuseota näytettiin tarvitsevan monenlaisiin asioihin. Museo näyttäytyi aktiivisen toiminnan ja keskustelun paikkana ja toisaalta paikkana, johon voi tulla vain nauttimaan ja rentoutumaan: “on kiva katsella”. Museo nähtiin kohtaamispaikkana, jossa voi jakaa ajatuksiaan asioista, jotka kiinnostavat. Sinne voi sopia myös treffit. Museosta haettiin uusia näkökulmia ja tietoa, ja sen haluttiin herättävän ajattelemaan ja toimimaan. Aktiivinen osallistuminen, joka voi olla esimerkiksi oppimista, jakamista tai keskustelua, korostuu vastauksissa. Toisaalta museo voi olla paikka, jossa on lupa nauttia ja saada iloa luovuudesta. Myös tehtävä suomalaisen muotoilun sanansaattajana tuotiin esiin vastauksissa tähän kysymykseen.

“Elämyksiin, inspiroitumiseen, virkistymiseen, irrottautumiseen, nauttimiseen”

“För mina sinnen och mitt minne”

“Suomalaisen muotoilun esille tuontiin”

“Lisäämään uskoa omaan tekemiseen”

“To see how we think and solve problems”

“För att komma ihåg det gamla fina”

“On kiva katsella”

“Sieltä saa järkevää tietoa melkein mistä vaan”

“Learn and enjoy, Finding & thinking”

“To celebrate human creativity & practicality”

“Get insights & share thoughts”

“Att träffa människor som är intresserade av samma saker”

Tulevaisuuden Designmuseo - osallistamisen merkityksiä

Tulevaisuuden museo -installaatiossa järjestettiin työpajoja, joissa taiteilijoiden ja muotoilijoiden opastamana työstettiin vastauksia erilaisista materiaaleista. Taiteiden yönä 22.8.2013 avoimeen työpajaan osallistuneet pienet ja suuremmat museokävijät kaiversivat ajatuksiaan lasiin ja väänsivät niitä rautalangasta Outi Turpeisen ja Sanna Majanderin ohjauksessa. Työpajojen tuloksia laitettiin tapahtuman jälkeen esille osaksi installaatiota.

Outi Turpeinen ja Sanna Majander ohjasivat museoyleisöä vastaamaan kysymyksiin Taiteiden yönä järjestetyssä työpajassa. (Kuva Designmuseo.)

Museoyleisön mukaan ottaminen näyttelyyn ei sinänsä ollut uutta Designmuseossa. Näyttelyihin on aikaisemminkin rakennettu osioita, joissa yleisö on itse tekemisen kautta voinut osallistua prosessiin. Meillä oli positiivisia kokemuksia yleisön osallistumisesta. Olemme keränneet ihmisten henkilökohtaisia tarinoita ja muistoja kokoelmanäyttelyn yhteydessä.ⁱⁱⁱ Tiesimme, että museoyleisö ja laajemminkin designin käyttäjät ovat halukkaita jakamaan omia ajatuksiaan ja tietoaan kanssamme.

Osallistavan kyselyn ajatus lähti orgaanisesti liikkeelle juhlanäyttelyn prosessista. Kokoelmien tutkiminen ja näyttelyn sisältöön liittyvät keskustelut herättivät halun kuulla ja saada lisää tietoa yleisön ajatuksista. Outi Turpeisen installaatio antoi mahdollisuuden kysyä suoraan yleisöltä, mitä meiltä toivotaan tulevaisuudessa. Taisimme myös hieman epäröidä: voidaanko näin tehdä, eikö meillä pitäisi olla suunnitelmat selvillä? Ja osaako yleisö vastata näin isoihin kysymyksiin?

Kieltämättä kysymyspatterimme näyttää nyt melko mahtipontiselta ja vakavaltakin. Mutta vastaukset yllättivät positiivisesti. Kysymykset luettiin tarkkaan ja niihin vastattiin antaumuksella - ja sydämellä. Ideointivaiheessa kysymysten joukosta karsiutuivat yksityiskohtaisemmat, esimerkiksi ”Mikä tämän päivän esine tulisi tallentaa Designmuseon kokoelmiin?” tai ”Mikä on juhlanäyttelyn tärkein esine?”. Juuri näistä vastauksista olisi voinut saada kiinnostavia ”gallerioita” ja myös konkreettista tietoa, mitkä esineet kiinnostavat yleisöä. Toisaalta, jos olisimme pyytäneet

ehdotuksia kokoelmaesineistä, olisimmeko olleet valmiita ottamaan ehdokkeja museoomme? Onkin tärkeää kysyä, mihin museokävijöiden vastaukset velvoittavat. Miten hienot vastaukset ohjaavat meitä tulevaisuudessa?

Oliko tarkoituskaan saada “oikeita vastauksia” tai selviä uusia suuntaviivoja, vai tuntuiko vain oikealta jakaa yleisön kanssa kysymykset, jotka pohdituttivat meitä? Ainakin kyselyn toteuttaminen tuntui ajankohtaiselta ja installaatio istui juhlanäyttelyn kertomukseen avatessaan näköaloja tulevaisuuden museoon.

Jälkikäteen ajateltuna meille oli tärkeää nimenomaan tarjota yleisölle mahdollisuus jättää viestinsä meille ja avata tällä tavalla museon toimintaa ja museotyötä yleisölle. Saimmekin kerättyä näyttelyssä runsaasti tietoa, joka muuten olisi jäänyt piiloon. Museo palvelee yleisöään, ja meille on tärkeää ymmärtää työmme mahdollisuuksia eri yleisöjen näkökulmasta. Museo näyttäytyy vastauksissa monilla tavoin merkityksellisenä paikkana, ja tämä on voimakas motivaattori työllemme. Samoin suuri luottamus museota kohtaan, joka vastauksissa korostui. Vastaukset kannustavat meitä pohtimaan entistä syvemmin mahdollisuuksiamme luoda puitteita merkitykselliselle kohtaamiselle ja oppimiselle, joka voi tapahtua nimenomaan museossa.

Kyselyä ja sen tuloksia esiteltiin Designmuseon seminaarissa syyskuussa 2013. Mittavaa ja moninaista aineistoa ei ole toistaiseksi analysoitu systemaattisesti - tässä olisikin kiinnostava aineisto jollekin tutkijalle! Olemme lukeneet vastauksia museolla kukin omista lähtökohdistamme, ja käyttäneet yleisön kommentteja esimerkiksi museopedagogiikassa oman työmme tukena. Yleisön kirjaamat lauseet ovat vahvoja todistuslausuntoja ja hyviä sloganeita. Toisaalta vastaukset antavat impulsseja kovin moneen suuntaan. Suurin haaste aineiston tarkemmassa analyysissä onkin vastausten hajanaisuus. Myös viestien rikkaus tuntuu hyvältä - yleisössä on monenlaisia tarpeita ja toiveita, ja “yleisö” ei koskaan asetu yhteen muottiin.

Ajattelemme niin, että tärkeintä oli positiivinen kokemus museokävijöiden mielenkiinnosta ja valmiudesta kertoa omia toiveitaan ja ottaa kantaa museon kehittämiseen. Kävijöiden tuottama tieto oli mielestämme laadukasta ja puhuttelevaa. Tiedon kerääminen taiteen keinoin, yhteistyössä taiteilijan kanssa oli onnistunut ja hyvä ratkaisu. Outi Turpeisen huolella valmisteleva installaatio loi näyttelyyn tilan, joka houkutteli esille kävijän ajatuksia ja toiveita. Installaatio motivoi täyttämään vastauslomakkeen huolella ja sai viipyilemään ajatuksissa tulevaisuuden museosta. Museolle se avasi mahdollisuuden vuoropuheluun yleisön kanssa ja vahvisti ajatusta vuoropuhelun tärkeydestä.

Kirjoittajat toimivat Designmuseossa museolehtoreina.

Tulevaisuuden museo -installaatio

TaT, taiteilija Outi Turpeinen

Designmuseo 140 - Toisia tarinoita Designmuseossa 7.6.–22.9.2013

Näyttelytyöryhmä: Harry Kivilinna, Suvi Saloniemi, Susanna Thiel, Leena Svinhufvud

Lähteet:

Outi Turpeinen (2012), Combining art and design education with cultural heritage:

<http://cumulushelsinki2012.org/cumulushelsinki2012.org/wp-content/uploads/2012/05/Combining-art-and-design-education-with-cultural-heritage.pdf>

The Secret Life of Objects, an Interactive Map of Finnish Design:

<http://thesecretlifeofobjects.blogspot.fi/search/label/EXHIBITION%3A%20The%20Secret%20Life%20of%20Objects>

ⁱ Näyttelyn yhteydessä julkaistiin kirja museon kokoelmista Aate, muoto, materia. Designmuseon kokoelmat (2013) Toim. Helena Leppänen, Aila Svenskberg, Leena Svinhufvud ja Merja Vilhunen. Helsinki: Designmuseo.

ⁱⁱ Myös nykyisessä työssään muotoilun läänintaiteilijana Turpeinen luo taiteilijoille mahdollisuuksia tehdä työtä kulttuurilaitoksessa. Hänen aikaisemmista hankkeistaan ks. esim. Outi Turpeinen (2012), Combining art and design education with cultural heritage (haettu 1.3.2015)

ⁱⁱⁱ TaT Mariana Salgadon väitöstutkimukseen liittynyt hanke Esineiden salatut elämät, tutki tapoja tuottaa tietoa Designmuseon suomalaisen muotoilun kokoelmanäyttelyn esineistä. The Secret Life of Objects, an Interactive Map of Finnish Design (haettu 1.3.2015)